

Introducció

Rosa Estopà

Un informe mèdic és un text escrit per un metge sobre el procés assistencial d'un pacient, en el qual es descriuen processos, proves i observacions per tal d'arribar a un diagnòstic i a un tractament adequat. Els informes són fragments de la biografia d'una persona en els quals els metges narren el seu estat de salut. A més, els informes mèdics són documents molt valuosos perquè permeten desenvolupar estudis clínics i epidemiològics, i gestionar i avaluar l'atenció assistencial. Són també documents legals que prenen molta importància en processos judicials. I tot i que a vegades alguns professionals els perceben com una obligació rutinària, els informes mèdics són la columna testimonial del sistema sanitari en el sentit que configuren les traces històriques dels centres. En resum, els informes mèdics són documents científics, biogràfics, avaluables, legals, i també documents de comunicació escrita.

En la comunicació amb el pacient, els informes mèdics es converteixen en una eina clau, perquè la informació d'un text escrit perdura i pot consultar-se tranquil·lament diverses vegades. D'entrada, els professionals de la salut se solen comunicar oralment amb els seus pacients: els expliquen què els passa, per què els passa, què haurien de fer per què no els passés, etc. Tanmateix, la informació de les comunicacions orals es desdibuixa fàcilment i acaba volatitzant-se. Quan se surt d'un centre sanitari, d'una consulta, els missatges rebuts no es recorden exactament, ni precisament, i a mesura que van transcorrent les hores hi ha detalls que poden ser importantíssims que s'obliden o fins i tot que es poden processar de manera distorsionada o equivocada. I llavors queda recórrer a l'informe escrit (a veure què és el que realment tinc?, exactament què m'ha dit?, què haig de prendre i com?, etc.).

Això no obstant, és un fet que moltes persones tenen dificultats per llegir i sobretot per entendre els seus informes mèdics. L'obra parteix d'aquesta situació freqüent d'impotència, que sol provocar ansietat

i preocupació, i activar imaginaris nocius, i s'inicia amb una pregunta sociolingüística molt concreta: ¿Per què no entenc el que escriu el meu metge per a mi i sobre mi si utilitza la mateixa llengua que jo? Per arribar a la qüestió fonamental: ¿Podria entendre-ho si ho escrivís d'una altra manera?

Algunes respostes tenen a veure amb la baixa alfabetització en salut de la població general, d'altres apel·len l'alt coneixement especialitzat que s'hi transmet, però sovint els entrebancs venen donats per la manera com estan escrits aquests documents: d'una banda, alguns professionals no són curosos a l'hora d'escriure els informes i, de l'altra, rarament aquests professionals reben formació en aquesta habilitat. En els estudis de medicina no se sol ensenyar a escriure informes mèdics adequats des del punt de vista del llenguatge que afavoreixen la comprensió al pacient i a altres professionals.

Aquestes dues necessitats són els dos objectius d'aquest llibre: a) conscienciar els professionals dels principals aspectes d'ús d'una llengua que poden ser un obstacle per a la comprensió dels informes mèdics, i b) oferir eines i recursos per redactar uns informes mèdics més entenedors. Si l'horitzó en l'àmbit de la salut és treballar per una medicina col·laborativa que implica diàleg amb el pacient i transmissió de missatges entenedors, cal que la llengua –i els aspectes comunicatius i de redacció– formi part de la formació en medicina.

Alguns centres hospitalaris i col·lectius de facultatius han mostrat interès en l'estructura de l'informe mèdic i també en la qualitat de les dades que s'hi recullen. Existeixen diversos i interessants treballs en aquest sentit promoguts per les mateixes comissions de qualitat de les històries clíniques dels centres sanitaris. Aquests autors s'han preocupat especialment de les dades administratives i/o clíniques dels informes. En concret, solen examinar que continguin la informació relacionada amb les proves realitzades al pacient, els precedents,

l'evolució, etc. Per exemple, fan èmfasi en el fet que els informes sempre estiguin firmats, que hi constin tots els medicaments administrats o que s'han d'administrar, que s'hi especifiquin les dosis amb claredat, així com la via d'administració, la durada del tractament, etc. En síntesi, són treballs que revisen la qualitat dels informes mèdics des d'una mirada cognitiva i clínica.

La nostra aproximació a l'informe mèdic és diferent i complementària a l'anterior. Fem una mirada lingüística de l'informe mèdic: ens interessa com, a través de la llengua, es transmet la informació. En primer lloc, es mostra com acostumen a caracteritzar-se lingüísticament els informes: es descriu com són els enunciats i com es relacionen per configurar un text cohesionat. I també s'analitza el lèxic que s'hi usa (quina quantitat de terminologia, com és la terminologia, si hi ha polisèmia i sinonímia, si s'usen abreviacions, quines inferències ha de fer el lector per entendre el text). I, en segon lloc i fonamentalment, es proposa facilitar recursos, oferir exemples i donar consells per poder escriure'ls de manera més comprensible.

Estem convençuts que si s'és conscient dels errors i de l'ús inadequat de la llengua d'un banda, i si, de l'altra, se segueixen unes recomanacions bàsiques d'escriptura clara i diàfana, els informes es poden escriure molt millor i, en conseqüència, els pacients, però també altres professionals (i fins i tot els programes de tractament i recuperació de la informació), els entendran millor. Aquesta premissa és la que guia aquest llibre que està estructurat en set capítols. Cada capítol tracta un aspecte clau de la redacció dels informes mèdics. De cada tema s'ofereix una introducció general del fenomen, exemples de fragments d'informes mèdics reals, recomanacions i consells concrets, casos pràctics reals amb les solucions als casos proposats i bibliografia. És important remarcar que el llibre ofereix molts exemples i exercicis extrets d'informes mèdics reals de diversos centres hospitalaris que han estat anonimitzats.

En el primer capítol, es parla dels aspectes textuais de l'informe mèdic (Elisabet Llopart-Saumell i Iria da Cunha). En el segon capítol es desenvolupa el tema de la comprensió real dels informes mèdics per part dels pacients (Ona Domènech-Bagaria, Rosa Estopà i Laia Vidal-Sabanés). En el tercer capítol, s'aborda la terminologia que s'usa en els informes mèdics (Rosa Estopà i M. Amor Montané). El capítol quart es dedica a les abreviacions, ja siguin abreviatures, sigles o símbols (Jorge M. Porras-Garzón i Laia Vidal-Sabanés). El capítol cinquè focalitza els aspectes sintàctics dels informes (Mercè Lorente i Òscar Pozuelo). El sisè aborda els aspectes pragmàtics com ara els connectors i el tractament personal que es fa servir en els informes per referir-se al pacient (Elisabet Llopart-Saumell i Yingfeng Xu). I, finalment, el darrer capítol s'ocupa dels errors ortotipogràfics i les seves conseqüències (Jorge Vivaldi).

Aquest llibre és el resultat d'una recerca més detallada duta a terme en el marc del projecte RecerCaixa - Avancem amb la ciència *JUNTS: superar barreres socioeducatives i afavorir l'alfabetització sobre les interferències i dificultats de comprensió de la informació i documentació dirigida a famílies d'infants afectats per malalties rares* (ACUP i Obra Social):

https://www.upf.edu/web/medicina_comunicacio.

En aquesta obra es presenten, doncs, les principals nocions treballades en el projecte aplicades a la millora de la redacció dels informes mèdics des del punt de vista lingüístic.

Pensem que el material que s'hi ofereix és útil tant als futurs professionals de la salut com als professionals de la medicina en actiu. Un informe mèdic complet i ben escrit contribueix a la millora de l'assistència sanitària dels pacients i enforteix les relacions cooperatives entre professionals i entre el professional i el pacient. En definitiva, ajuda a augmentar la qualitat de vida de les persones en temes de salut i fa més fàcil la recuperació de la informació clínica per seguir avançant.